Spirit of Bosnia / Duh Bosne

An International, Interdisciplinary, Bilingual, Online Journal
Međunarodni, interdisciplinarni, dvojezični, online časopis

DVIJE ŠKOLE POD JEDNIM KROVOM

Tea Hadziristic with Bojana Vuković

Odvojeno školovanje pod nazivom: Dvije škole pod jednim krovom je česta pojava u srednjim i južnim dijelovima države primarno naseljenim muslimanima (Bošnjaci) i Hrvatima.

Kao što i sam pojam sugeriše, glavna obilježja ovakvog sistema su da učenici učinkovito čine dvije različite škole u jednoj zgradi. Učenici pohađaju školu u dvije smjene, sa dužom pauzom u međuvremenu kako bi se smanjila mogućnost kontakta među njima. U nekim školama učenici ulaze na različite ulaze ili moraju koristiti različita stepeništa. Koriste različite udžbenike, imaju različite učitelje, pa čak i sasvim drugačiji administrativni sistem. Čak i u takozvanim "ujedinjenim" školama, kao što je mostarska gimnazija, bošnjački i hrvatski učenici uče po različitim nastavnim planovima i programima – zajedno su u sportskoj sali i kabinetu za informatiku, ali uče odvojeno na časovima jezika, religije, geografije i historije . U srcu odvojenog školovanja je reifikacija navodno nepomirljivih identiteta: dok bošnjački učenici uče bosansku historiju, hrvatski učenici uče historiju susjedne Hrvatske. Dok se bošnjačkim učenicima podučava jezik kojim govore u skladu s novonastalim pravilima bosanske gramatike i pravopisa, hrvatski učenici se podučavaju na istom jeziku korištenjem hrvatskih gramatičkih standarda.

Otpor segregaciji pojavio se u nekoliko bosanskih gradova u proteklim godinama, vođen uglavnom samim učenicima. Nedavni slučaj pružanja otpora odvajanju prethodno ujedinjenih škola u Jajcu doveo je do kontinuiranih protesta učenika koji su zaprijetili bojkotom nastave ukoliko se oformi zasebna bošnjačka institucija.

Početkom ljeta 2016. učenici u Jajcu, gradiću u središnjoj Bosni, organiziovali su proteste i kreativne akcije povodom plana lokalnih vlasti da podijele učenike srednjih škola na osnovu etničkog identiteta. Plan stvaranja nove srednje škole koja služi samo bošnjačkim učenicima (bosanskim Muslimanima) bi dodatno produbio politiku "dvije škole pod jednim krovom."

Učenici svih pozadina marširali su kroz središte grada noseći zastave i zastupajući sve tri etno-nacionalne grupe – hrvatsku, srpsku i bosansku – koje žive u Jajcu i počeli su javno govoriti o svom planu otpora prema novoj školi.

Uprkos riječima obeshrabrenja koje su stizale od članova zajednice, drugara iz razreda i često njihovih vlastitih roditelja, učenici su nastavili govoriti protiv plana segregacije.

Učenici su davali izjave za brojne medijske kuće te su izlazili sa nastave, i na kraju dobili podršku čelnika međunarodne zajednice koji imaju značajan uticaj na politički sistem Bosne i Hercegovine. Neki učitelji su se pridružili i podržali učenike uprkos riziku od gubitka posla i ugleda budući da su tako stali na stranu protiv lokalnih političkih vođa.

Mladi ljudi iz cijele države pridružili su se učenicima iz Jajca održavajući skupove u svojim gradovima, skrećući pažnju na kontinuiranu praksu "dvije škole pod jednim krovom". U junu 2017. vlada srednjobosankog kantona službeno je odustala od plana odvajanja srednje škole – ogroman uspjeh za male gupe učenika koji su pokrenuli državne razgovore o budućnosti podijeljenih škola u Bosni i Hercegovini.

Sada su ti isti učenici primatelji prestižne nagrade za njihovu hrabrost i upornost. Učenici su imenovani dobitnicima nagrade Max van der Stoel za 2018. godinu – nagradu od 58.600 dolara koju je dodijelio međunarodni žiri putem Organizacije za evropsku sigurnost i saradnju ili OSCE-a. Nagrada se dodjeljuje svake dvije godine za izvanredna postignuća u promovisanju integracije i socijalne kohezije u zemljama OSCE-a.

Nagrada je značajno priznanje ustrajnosti i hrabrosti učenika koji su se suprotstavili svojim političkim vođama i može motivisati buduće akcije učenika za promovisanje školskih integracija širom Bosne i Hercegovine.

Nikola Rimac, jedan od srednjoškolaca koji se borio protiv segregacije u Jajcu, izjavio je kako se nada da će sredstva pomoći u uspostavi temelja učeničkog aktivizma u budućnosti. "Tri konstitutivna naroda [Bošnjaci, Hrvati i Srbi] žive u našoj zemlji, i nije u redu da nas se samo podučava o našim razlikama. Vjerujem da zajedno možemo postići mnogo više. Obrazovanje bi trebalo gledati prema budućnosti, a ne u prošlost, i ta je želja bila naš motiv," rekla je na dodjeli nagrade Ajla Vrebac, bivša učenica srednje škole u Jajcu.

U Bosni i Hercegovini još uvijek postoji 30 obrazovnih ustanova koje koriste model "dvije škole pod jednim krovom" uprkos domaćim i međunarodnim kritikama.

Prevod: Bojana Vuković

Excerpted from Open Democracy.

The preceding text is copyright of the author and/or translator and is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported License.